

İNSANLARA METEOROLOJİK- KOZMİK ETKİLER PSIKOLOJİSİ -II-

Prof. Dr. Rasim ADASAL

Öğrencilerin Dexter'e Verdiği İlhamlar:
Geçen sohbetimizde çalışmalarını belirttiğimiz Lining'ten sonra aynı şekilde D.Ramsay rüzgarların insan organizmasındaki tesirlerini incelemiş ve sırasıyla yağmurların, hava nemliliğinin, çeşitli rüzgarların ve elektriğin tesirlerini etüd etmiş ve nitekim halk bile bazı salgın ateşlerin alçak rakımlı ve bataklık bölgelerin sıcak ve nemli havasına bağlı olduğunu öğrenmek ve yazın 2-3 ayında kuru havali ve çamlıklı yerlerde yaşamak suretiyle bu hastalıktan korunabilmiştir. Bu bilginin ölümünden sonra meteorolojik anlamlar her halde hekimliğin diğer hızlı ilerlemeleri arasında ihmale uğramıştır. Pasteur'le beraber bakterolojinin kazandığı başarılar, birçok hastalıklarda mikropların ana etken teşkil etmeleri ve bunlara karşı serum ve aşılarn yardımları bunu etkilemiş olsa gerekir.

Yeni görüşe göre insan organizmasına bir mikrobun girmesi hastalık oluşu için yeterliydi ve bunları ortadan kaldırmaya çalışmakta bunun tedavi esasını teşkil ediyordu. Daha sonra bakteroloji hakkındaki bu görüş değişmiş ve şu veya bu mikrobun taşıyan her insanın onun hastalığına yakalanmadığı, diğer bir takım çevresel faktörlerinde rol oynadığı anlaşılmıştır. Nitekim geçen yıllarda Türkiye'de büyük ölçüde bir salgın yapan ve bir virüs hastalığı olan çocukluk felcinin naklinde bu gibi etkenler ve çevre değişiklikleri rol oynamıştır.

Meteorobioloji'nin büyük bir rehberi esasında pedagoji profesörü olan Dexter'dir (1891). İlk senelerde pedagoji ve psikoloji hakkındaki eserleri dikkati çeken bu bilgin 1904'de "**Zamanın Etkileri**" adlı kitap yazdığı zaman çevresinde büyük bir hayret uyandırmıştı. Öğrencileriyle olan samimi ve serbest kırsallarından birinde birgün bunlardan birinin sorusu Dexter'in dikkatini çekmiştir:

-Hocam bazı günler öğrencilerin çok daha haşarı, çok daha hareketli ve çok daha tahammülsüz olduklarını gözlediniz mi?

Dexter bunu çok kez görmüş ve kendine göre basit şekilde izah etmiştir. Kötü ve yağmurlu havalarda çocuklar dışarı çıkamıyorlar, hareket edemiyorlar, enerjilerini boşaltamıyorlar. Nitekim Amerikalıların bir söz tekerlemeleri de bunu ima ediyordu: "Çirkin yağmur, dinmez misin? Biz eğlenmek istiyoruz" Nitekim yağmur günleri pencereler kapanır ve sınıflar havayla dolar. O halde Dexter'e göre bu etkenler dolayısıyla çocukların disiplinleri bozuluyordu. Ertesi gün aralarında konuşmaya devam eden öğrenciler havanın davranışlarıyla olan ilgileri hakkında hocalarının izahlarını doyumsuz bulmamış ve yeniden hocalarına bu hususta sorular sormuştur. Bazı günlerde sınıflarında esen rüzgar çilginliğini hangi fenomene bağlamalıdır? Her halde, havanın bir tesiri olduğu bir gerçektir, lakin esas rolü nedir?

Dexter öğrencilerin bu manalı sorularından duygulanmakla beraber, kendisinden istenilen doyurucu cevabı vermek için daha hazır değildi, müsaade istedi, birçok kitaplıklara gitti ve "Hava" kelimesine ait kataloglar ve bazı kitaplar buldu, lakin hepsi saf meteoroloji hakkında bilgiler vermekle beraber kendisini ilgilendiren asıl şeyleri bulamadı.

İklim Hakkında Anketler ve Ediplerin Yazdıkları:

Dexter anketlerini genişletmek suretiyle iklimin tesirlerine ait bazı dökümanlar bulunduğu halde, hava değişikliklerine ve özellikle insan ruhuna olan tesirlerine ait pek doyurucu şeyler bulamamış bunun üzerine bu konuya ait bütün edebi eserleri okumaya koyulmuş ve bazı ünlü yazarların hava hakkındaki değerli intibalarını kitaplarına yazmış olduklarını görmek suretiyle ilhamlar almıştı.

Schelley en güzel şiirlerinden çoğunu İtalya'nın berrak havaları altında kaleme aldığını yazıyor. Shakespeare eserlerinde "**Kötü göz tesirleri**"nden söz etmektedir. "Romeo ve Juliette"

eserinin buraya nakledemediğim 4 mızralı bir yerinde sıcak havaların insan ruhu üzerine olan menfi etkisini belirtmektedir. Romeo en yakın arkadaşı Mercuto'ya böyle yakıcı bir havada sokağa çıkmamalarını, zira "Capulete" lerle rastlaştıkları takdirde böyle bir havada kanın çilgınlık derecesinde furdamasıyla kavgaya tutuşacaklarını söyler. Oysa buna kulak asmayan Mercuto dışarı çıkar ve bir süre sonra kanlı bir kavgaya olur. Şairin "Delilik Kanı" dediğine biz bugün "Heyecan Dengesizliği veya aşırılığı" diyoruz. Wordsworth ile Tennyson buna benzer düşünceleri eserlerinde belirtmişlerdir.

Bütün bu araştırmalar sonunda Dexter havanın büyük insanların hayatlarında önemli bir rol oynadığı kanısına varmıştır.

Havalar, Suçlar ve Öğrencilerin Davranışları;

Dexter artık genç öğrencilerinin arasına hava değişiklikleri esnasında ne şekilde ve nasıl müteessir olduklarını anlamak yolundaydı. Lakin esas problem beşeri tepkilerin atmosfere ait fenomenlere bilimsel bir şekilde bağlamaktı. Dexter'in esas araştırmaları istatistik niteliğini taşımaktadır. Nihayet öğrencilerde havaların yarattığı huy herşeyliklerine dayanarak erginlerde de her çeşit şiddet reaksiyonları yaratabileceği yargısına varmış bunun üzerine New York polis departmanlarının arşivlerinde yüzlerce dosya karıştırmış 50 yıl içinde yapılan tutuklamalarla günlerini tespit etmiş aynı zamanda meteoroloji dairesinden bu 50 yıl içindeki hava durumlarını da alarak kıyaslamalar yapmıştır. Bu incelemelerin amacı 2 seri rakamları arasında bir ilişki kurmak ve dolayısıyla bazı hava koşulları altında bazı suçların daha fazla işlendiğini bulmaktır. Dexter bu metotla sövgülü kavgalar ve silahlı çatışmalardan ileri gelme tutuklamaların önceden tahmin ettiklerinin üstüne çıkmıştır. Buna göre belirli bir bölgede aynı zamanda işlenen suçların çoğalma-

sında sıcakların önemli bir etken teşkil ettikleri meydana çıkmıştır. Ancak 30 dereceden sonra insanlar ne kadar vuruşkan olurlarsa olurlar daha az güçlü ve iradeli olurlar.

Dexter yalnız havalarla suçlar arasındaki bağlantıları incelemekle kalmamış binlerce insanın beşeri davranışları itibarıyla tarihli fişler tutmuş ve bundan sonra meteorolojik metoduna göre bu insanlara ait çeşitli davranışların hangi koşullar altında olduğunu tesbit etmiş ve bunun için de hekimler, avukatlar, hapisane gardiyanları, okul direktörleri, profesörler, psikologlarla konuşarak anketler açmıştır. Hapishanelerdeki ayak kaldırmaları ve serkeşlikler, ölümler ve hastalıklar ve deliliklerin sıklıklarını belirten dökümanlar ve istatistikleri birleştirmek suretiye Dexter bugün bile büyük bir değer taşıyan önemli bir eser yazmıştır. Bu suretle nihayet azimli bir bilgin olarak bu büyük insan öğrencilerinin sorularını cevaplandırmış ve "Havaların Tesirleri" adlı kitabının bir faslını da gençliğe ayırmıştır. Burada çocukların havaların güzel ve soğuk olduğu zamanlarda daha iyi davrandıklarını, şiddetli rüzgarlı ve sıcak nemli zamanlarda ise dik kafalı ve gürültücü olduklarını belirtmektedir. Gözlemlerine göre alçak basınçlar ruhsal uyarma ve düzensizlik yaratırlar. Zira organizmayı kamçılamları itibarıyla bunun sonucu olarak enerji artması daima kötülüğe eğilir. Yağmurlu havalarda ise aksine sınıflarda disiplin kurmak daha kolaydır, zira çocuklar hayatı enerjileri azalması itibarıyla, düzensizliklere yeltenmezler. Dexter bütün bunlardan eğitim ve terbiye bakımından bazı sonuçlar çıkarmış ve hocalara havaların oluşuna uygun davranışlarda bulunmalarını, daha aktif veya daha sakin olmalarını ve bazı program değişiklikleri yapmalarını tavsiye etmiştir.

- *Hayatta insanın kazanabileceği en büyük mükâfat, birkaç gerçeği anlayabilmesi ve birkaç yanlış ortadan kaldırabilmesidir.*

Büyük FREDERICK

- *Dünyada arzu ettiğim ve bana hayatı sevdiren iki şey vardır: Aşk ve Hürriyet. Aşk uğrunda icap ederse, hayatımı veririm, fakat hürriyet uğrunda, aşkıma da feda ederim...*

Victor HUGO